JOURNAL OF MARKETING, BUSINESS AND MANAGEMENT

ISSN (E): 2181-3000 Vol. 4 ISSUE 12 IYUN 2026

TAHRIRIYAT

Editor in chief
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon ugli
PhD, ass.prof. of department of Marketing SamIES
Executive Secretary
Yakhyokhonov Niyozkhuja Bakhroil ugli
PhD, ass.prof. of department of Marketing SamIES
Preparing for publishing
Ergashev Jakhongir Bakhodirovich
Doctoral student of department of Marketing SamIES

Bosh muharrir
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o‘g‘li
SamISI Marketing kafedrasi dotsenti, PhD
Mas’ul kotib
Yahyoxonov Niyozxo‘ja Bahroil o‘g‘li
SamISI Marketing kafedrasi dotsenti, PhD
Nashrga tayyorlovchi
Ergashev Jaxongir Baxodirovich
SamISI Marketing kafedrasi tayanch doktoranti

TAHRIR KENGASHI A’ZOLARI

1-sho‘ba. Tarmoqlar iqtisodiyoti

Sharipov To‘lqin Saidaxmedovich
SamISI O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, professor, i.f.n.
Shavqiyev Erkin
SamISI, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi professori, i.f.n.
Mustafoyev Golib Sultonmurodovich
O‘zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi “Islom iqtisodiyoti moliyasi va ziyorat turizmi” kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari doktori
Artikov Zokir Sayfiddinovich
SamISI, “Real iqtisodiyot” kafedrasi mudiri, dotsent, i.f.f.d.
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich
SamISI, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Normurodov Umid Normurod o‘g‘li
SamISI, “Real iqtisodiyoti” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Urunbayeva Yulduz Pirnazarovna
SamISI, “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Allayorov Hamdam Iris o‘g‘li
SamISI, “Marketing” kafedrasi katta o‘qituvchisi, i.f.f.d.

2-sho‘ba. Menejment va marketing

Alimova Mashhura Toirxonovna
SamISI, “Menejment” kafedrasi professori, i.f.d.
Xolmamatov Diyor Haqberdiyevich
SamISI, “Marketing” kafedrasi mudiri, professor, i.f.f.d.
Babayev Nasimdjan
SamISI, “Marketing” kafedrasi professori v.b., i.f.n.
Usmanova Zumrad Islamovna
SamISI, “Marketing” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Musayev Bekjon Shukurillayevich
SamISI, “Marketing” kafedrasi professori v.b., i.f.f.d.
Usmonova Dilfuza Ilxomovna
SamISI, “Marketing” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Suyunova Kamilla Baxromovna
SamISI, “Marketing” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Yahyoxonov Niyozxo‘ja Bahroil o‘g‘li
SamISI, “Marketing” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Kalanova Moxigul Baxritdinovna
SamISI, “Marketing” kafedrasi dotsenti v.b., i.f.f.d.
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich
SamISI, “Marketing” kafedrasi katta o‘qituvchisi, i.f.f.d.
Ahtamova Mohigul Erkinovna
TDIU SF “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasi dotsenti v.b., PhD

3-sho‘ba. Moliya, pul-kredit va bank

Pardayev Olim Mamayunusovich
SamISI, “Investitsiya va innovatsiyalar” kafedrasi professori, i.f.d.
Kurbanova Raxima Jamshedovna
SamISI, “Real iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Shirinov Uchqun Abduxalilovich
SamISI, “Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi mudiri, dotsent, i.f.f.d.
Artikova Shoxida Ilyasovna
SamISI, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.
Musinov Dilshod Sultanovich
SamISI, “Real iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti v.b., i.f.f.d.
Sattarova Nargiz Toxirovna
SamISI, “Menejment” kafedrasi dotsenti v.b., i.f.f.d.

JOURNAL OF MARKETING, BUSINESS AND MANAGEMENT

4-sho‘ba. Mehnat va bandlik munosabatlari, xizmat ko‘rsatish va servis sohasi

Qurbanov Jamshed Madjidovich
SamISI, “Servis” kafedrasi professori, t.f.d.

Tursunov Farxod Umirzakovich
SamISI, “Menejment” kafedrasi dotsenti, i.f.n.

Sultonov Shodiyor Abduhalilovich
Samarqand davlat pedagogika instituti prorektori, professor, i.f.n.

Abduxamidov Sarvar Adxamovich
SamISI, “Turizm” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.

G‘apparov Azim Qayumovich
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi katta o‘qituvchisi, i.f.f.d.

Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich
TDIU SF “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasi dotsenti v.b., PhD

5-sho‘ba. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi professori, i.f.d.

Tashnazarov Samiddin Nizamovich
SamISI, “Buxgalteriya hisobi” kafedrasi mudiri, professor, i.f.d.

Xudayberdiyev Nemat Umarovich
SamISI, “Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi dotsenti, i.f.n.

Xoliqulov Anvar Nematovich
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi mudiri, professor, i.f.n.

Oltayev Shavkat Sobirovich
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi dotsenti, i.f.n.

Raximov Xasan Abdusaitovich
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.

Yahyoyev To‘lqin Ismatulla o‘g‘li
SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi dotsenti v.b., i.f.f.d.

Po‘latov Xudoyberdi Uktamovich
SamISI, “Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi dotsenti v.b., i.f.f.d.

6-sho‘ba. Nazariya, metodologiya va pedagogika

Mattiyev Ilhom Begmatdulobovich
SamISI, “Tillarni o‘qitish” kafedrasi professor, DSc

Samandarov Rustam Do‘syarovich
SamISI, “Tillarni o‘qitish” kafedrasi dotsenti, DSc

Mardiyev To‘lqin Kulibayevich
SamISI, “Tillarni o‘qitish” kafedrasi mudiri, dotsent, PhD

EDITORIAL COUNCIL:

1-section. Economics

Sharipov Tulkin Saidaxmedovich
PhD, Professor, Vice-Rector for Academic Affairs, SamIES

Shavkiev Erkin
PhD, Professor of the Department of Digital economy, SamIES

Mustafoyev Golib Sultonmurodovich
DSc, Associate Professor of the Department of Islamic Economic Finance and Pilgrimage Tourism, Uzbekistan International Academy of Islamic Studies

Artikov Zokir Sayfiddinovich
PhD, Associate Professor of the Department of Real economy, SamIES

Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich
PhD, Associate Professor of the Department of Digital economy, SamIES

Normurodov Umid Normurod ugli
PhD, Associate Professor of the Department of Real economy, SamIES

Urunbayeva Yulduz Pirnazarovna
PhD, Associate Professor of the Department of Economic theory, SamIES

Allayorov Khamdam Iris ugli
PhD, senior lecturer of the Department of Marketing, SamIES

2-section. Management and marketing

Alimova Mashkhura Toirkhonovna
DSc, Professor of the Department of Management, SamIES

Kholmamatov Diyor Khaqberdievich
PhD, Professor of Department of Marketing, SamIES

Babaev Nasimdjan
PhD, Associate Professor of Department of Marketing, SamIES

Usmanova Zumrad Islamovna
PhD, Associate Professor of Department of Marketing, SamIES

Musaev Bekjon Shukurillaevich
PhD, Associate Professor of Department of Marketing, SamIES

Usmonova Dilfuza Ilxomovna
PhD, Associate Professor of Department of Marketing, SamIES

Suyunova Kamilla Baxromovna
PhD, Associate Professor of the Department of Marketing, SamIES
Yakhyokhonov Niyozkhuja Bakhroil ugli
PhD, Associate Professor of the Department of Marketing, SamIES
Kalanova Mokhigul Bakhritdinovna
PhD, Associate Professor of the Department of Marketing, SamIES
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich
PhD, Associate Professor of the Department of Marketing, SamIES
Akhtamova Mokhigul Erkinovna
PhD, Associate Professor of the Department of Green economy and sustainable business, SB TSEU
3-section. Finance, money and banking
Pardaev Olim Mamayunusovich
DSc, Professor of Department of Investment and innovation, SamIES
Kurbanova Rakhima Jamshedovna
PhD, Associate Professor of Department of Real economy, SamIES
Shirinov Uchkun Abuxalilovich
PhD, Associate Professor of Department of Accounting and audit in other industries, SamIES
Artikova Shoxida Ilyasovna
PhD, Associate Professor of the Department of Digital economy, SamIES
Musinov Dilshod Sultanovich
PhD, Associate Professor of Department of Real economy, SamIES
Sattarova Nargiz Tokhirovna
PhD, Associate Professor of Department of Management, SamIES
4-section. Labor and employment relations, service and service sector
Kurbanov Jamshed Madjidovich
DSc, Professor of the Department of Services, SamIES
Tursunov Farxod Umirzakovich
PhD, Associate Professor of the Department of Management, SamIES
Sultonov Shodiyor Abdukhalilovich
PhD, Professor, vice rector Samarkand State Pedagogical Institute
Abduxamidov Sarvar Adxamovich
PhD, Associate Professor of the Department of Tourism, SamIES
Gapparov Azim Qayumovich
PhD, Senior lecturer of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich
PhD, Associate Professor of the Department of Green economy and sustainable business, SB TSEU
5-section. Accounting, economic analysis and audit
Pardaev Mamayunus Karshibaevich
DSc, Professor of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Tashnazarov Samiddin Nizamovich
DSc, Professor of Department of Accounting, SamIES
Xudayberdiyev Nemat Umarovich
PhD, Associate Professor of department of Accounting and audit in other industries, SamIES
Xoliqulov Anvar Nematovich
PhD, Professor of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Oltayev Shavkat Sobirovich
PhD, Associate Professor of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Rakhimov Khasan Abdusaitovich
PhD, Associate Professor of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Yahyoyev Tulkin Ismatulla ugli
PhD, Associate Professor of the Department of Economic analysis and statistics, SamIES
Pulatov Khudoyberdi Uktamovich
PhD, Associate Professor of Department of Accounting and audit in other industries, SamIES
6-section. Theory, methodology and pedagogy
Mattiyev Ilhom Begmatdulobovich
DSc, Professor of Department of Teaching languages, SamIES
Samandarov Rustam Dusyarovich
DSc, Associate Professor of Department of Teaching languages, SamIES
Mardiyev Tulkin Kulibayevich
PhD, Associate Professor of Department of Teaching languages, SamIES

ISSN (E): 2181-3000 Vol. 4 ISSUE 12 IYUN 2026

Publisher: SP Boyjigitov Sanjarbek Komiljon ugli

MUNDARIJA / TABLE OF CONTENTS / СОДЕРЖАНЫЕ

I. TARMOQLAR VA SOHALAR IQTISODIYOTI

1.	**Джумаев А.Х.**	Теневая экономика: - сущность и источники	1/1-1/6
2.	**Dzhumayev A.K.**	Issues in the development of organic agriculture in Uzbekistan based on the “green economy”	1/7-1/13
3.	**Джумаев А.Х.**	Ҳар қандай иқтисодий тизим шароитида давлат секторидаги “оқ ёқалилар”нинг хуфёна иқтисодий фаолияти	1/14-1/18
4.	**Jumayev A.K.**	The essence, meaning, role, and prospects of behavioral economy development	1/19-1/23
5.	**Джумаев А.Х.**	Сущность теневой экономики, структура, причины возникновения и последствия для общества	1/24-1/28
6.	**Джумаев А.Х.**	Официально-правовое и экономическое определение теневой экономики и ее интерпретация	1/29-1/35
7.	**Джумаев А.Х.**	Бозор хўжалигининг тижорат соҳасида хуфёна иқтисодий фаолиятни “оқ ёқали” шакллари	1/36-1/40
8.	**Джумаев А.Х.**	Мафия как фирма организованной преступности	1/41-1/45
9.	**Istamova M.I.**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning xorij tajribalari	1/46-1/50
10.	**Istamova M.I.**	Xizmatlar sohasini rivojlantirishda davlat siyosatining ahamiyati	1/51-1/55
11.	**Istamova M.I.**	Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kadrlar siyosatining ahamiyati	1/56-1/60
12.	**Istamova M.I.**	Bozor iqtisodiyoti sharoitida kadrlar siyosatini takomillashtirish imkoniyatlari	1/61-1/65
13.	**Istamova M.I.**	Ishlab chiqarish korxonalari iqtisodiy salohiyatini oshirishda davlatning o‘rni va ahamiyati	1/66-1/70

II. MENEJMENT VA MARKETING

1.	**Burxonova N.M.**	Xodimlarni boshqarishda rahbarlik qobilyatining xususiyatlari	2/1-2/4
2.	**Burxonova N.M.**	Korxonalarda menejmentning zamonaviy usullaridan foydalanish yo‘llari	2/5-2/10
3.	**Burxonova N.M.**	Xizmat ko‘rsatish korxonalarida xodimlarni boshqarishni zamonaviy usullari	2/11-2/15
4.	**Burxonova N.M.**	Restoran xizmatlari korxonalarida xodimlarni boshqarishni zamonaviy usullari	2/16-2/20
5.	**Burxonova N.M.**	Korxona xodimlarini boshqarishda xorij tajribalaridan foydalanish	2/21-2/25

III. MOLIYA, PUL-KREDIT VA BANK

1.	**Usmonov P.Sh.**	Mamlakatimizda moliya bozorining iqtisodiy mazmuni va mohiyati	3/1-3/5
2.	**Usmonov P.Sh.**	Pul bozorining iqtisodiy mazmuni va mohiyati	3/6-3/9
3.	**Usmonov P.Sh.**	Korxonalar moliyaviy faoliyatini takomillashtirishda xorij tajribalari	3/10-3/14
4.	**Usmonov P.Sh.**	Korxonalar moliyaviy faoliyatini takomillashtirishda budjetdan tashqari jamg‘armalarning o‘rni	3/15-3/19
5.	**Usmonov P.Sh.**	Korxonalar moliyaviy faoliyatini takomillashtirishda investitsiyalarning o‘rni	3/20-3/23
6.	**Usmonov P.Sh.**	Moliyaviy faoliyatni rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish	3/24-3/28
7.	**Usmonov P.Sh.**	Mebel ishlab chiqaruvchi korxonalarda moliyaviy nazoratni yo‘lga qo‘yish xususiyatlari	3/29-3/33
8.	**Usmonov P.Sh.**	Mebel ishlab chiqaruvchi korxonalarda investitsiyalarni jalb qilish xususiyatlari	3/34-3/38
9.	**Usmonov P.Sh.**	Investitsion siyosatning o‘ziga xos jihatlari	3/39-3/42
10.	**Usmonov P.Sh.**	Korxonalarda moliyaviy nazoratni amalga oshirish turlari	3/43-3/46

IV. MEHNAT VA BANDLIK MUNOSABATLARI, XIZMAT KO’RSATISH VA SERVIS SOHASI

1.	**Talibova A.Y.**	Turizm xizmatlarini ko‘rsatishda osiyo mamlakatlari tajribasidan foydalanish yo‘llari	4/1-4/4

2.	**Talibova A.Y.**	Turizm xizmatlarini ko‘rsatuvchi kadrlarni tayyorlash masalalari	4/5-4/8
3.	**Talibova A.Y.**	Turizm xizmatlarini rivojlantirishda investitsiyalarning o‘rni va ahamiyati	4/9-4/12
4.	**Talibova A.Y.**	Samarqand turizm bozorining o‘ziga xos jozibadorligini tahlil qilish	4/13-4/17
5.	**Talibova A.Y.**	Shaxrisabzda turizm infratuzilmasini rivojlantirishning xorij tajribalari	4/18-4/21
6.	**Talibova A.Y.**	To‘dakolda turizm infratuzilmasini rivojlantirishda davlat investitsiyaviy dasturlarining ahamiyati	4/22-4/25
7.	**Talibova A.Y.**	Turizm xizmatlarini targ‘ib qilishda marketing vositalaridan foydalanish yo‘llari	4/26-4/29
8.	**Talibova A.Y.**	Turizm xizmatlarini targ‘ib qilishda brend kapitalini yaratish	4/30-4/33

V. BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT

1.	**Ergashev X.X.**	Ishlab chiqarish klasterlarida buxgalteriya hisobini yuritish xususiyatlari	5/1-5/6
2.	**Ergashev X.X.**	Buxgalteriya hisobini yuritishda xorij tarjibalarining ahamiyati	5/7-5/10
3.	**Ergashev X.X.**	Xizmat ko‘rsatish korxonalarida buxgalteriya balansini yuritish xususiyatlari	5/11-5/14
4.	**Ergashev X.X.**	Korxonalarda buxgalteriya balansini yuritish hisobini takomillashtirish	5/15-5/18
5.	**Xoliqulov A.N.**	Ish vaqtidan foydalanishni tahlil qilish	5/19-5/22
6.	**Xoliqulov A.N.**	Pul oqimlarini tahlil qilishning to‘g‘ri va egri uslubi	5/23-5/30
7.	**Xoliqulov A.N.**	Xususiy kapital va uning o‘zgarishining tahlili	5/31-5/34
8.	**Xoliqulov A.N.**	Material sarfini kamaytirishning iqtisodiyotda tejamkorlikni amalga oshirishdagi ahamiyati	5/35-5/39

9.	**Xoliqulov A.N.**	Korxonalarda favqulodda xarajatlar tahlili	5/40-5/43
10.	**Xoliqulov A.N.**	Moddiy-texnika ta’minoti bo‘yicha biznes-rejaning bajarilishini tahlil qilish	5/44-5/49
		VI. NAZARIYA, METODOLOGIYA VA PEDAGOGIKA	
1.	**Yusupov M.S. Yuldasheva M.Q.**	Fe’l so‘z turkumi derivatsiyasi	6/1-6/5
2.	**Yusupov M.S.**	Qadimgi Hindistonda qadriyatlar to’g’risidagi g’oyalar takomili va uning jahon sivilizatsiyasida tutgan o’rni	6/6-6/9
3.	**Yusupov M.S.**	Qadimgi Bobil va Misrda qadriyatlar to’g’risidagi g’oyalar takomili va uning jahon sivilizatsiyasida tutgan o’rni	6/10-6/13
4.	**Yusupov M.S. Sharipova F.M.**	Hamza Hakimzoda Niyoziy ijodida ijotimoiy tengsizlik va fojia talqini: “Zaharli hayot yoxud ishq qurbonlari” dramasi misolida	6/14-6/17
5.	**Yusupov M.S.**	Abdurauf Fitrat asarlarida oila va farzand tarbiyasi masalalari	6/18-6/21
6.	**Mavlonov F.O.**	Xususiylashtirishning qonunchilik va me’yoriy ta’minoti	6/22-6/25
7.	**Mavlonov F.O.**	O‘zbekistonda davlat tasarrufidan va xususiylashtirish jarayonlarining xususiyatlari	6/26-6/30
8.	**Mavlonov F.O.**	Tashqi-iqtisodiy faoliyatning xalqaro huquqiy asoslari	6/31-6/34
9.	**Mavlonov F.O.**	Tadbirkor egaligidagi mulkning tarkibiy qismi va uning huquqiy holati	6/35-6/41
10.	**Mavlonov F.O.**	Biznes mulk huquqini himoya qilish tartibi va usullari	6/42-6/47

IV. MEHNAT VA BANDLIK MUNOSABATLARI, XIZMAT KO'RSATISH VA SERVIS SOHASI

TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATISHDA OSIYO MAMLAKATLARI TAJRIBASIDAN FOYDALANISH YO'LLARI

Talibova Aziza Yusufbekovna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Turizm" kafedrasi dotsenti v.b.

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm xizmatlarini ko'rsatishda Osiyo mamlakatlari tajribasidan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Turizm iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatning xalqaro imijini shakllantirish, valyuta tushumlarini oshirish va aholi bandligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida Yaponiya, Janubiy Koreya, Singapur, Malayziya, Tailand va Xitoyning turizm xizmatlarini tashkil etish bo'yicha ilg'or tajribalari tahlil qilindi. Shuningdek, xizmatlar sifati, raqamli texnologiyalar, marketing strategiyalari va turistik infratuzilmani rivojlantirish yo'nalishlari o'rganildi. Tadqiqot natijalari Osiyo mamlakatlarining ilg'or tajribalarini milliy turizm tizimiga moslashtirish turizm xizmatlari sifatini oshirish va sohaning raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qilishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: turizm xizmatlari, Osiyo tajribasi, turizm infratuzilmasi, xizmatlar sifati, turizm marketingi, raqamli turizm, mehmondo'stlik, turistik mahsulot, innovatsiyalar, turizm iqtisodiyoti.

Аннотация. В данной статье исследованы теоретические и практические аспекты использования опыта стран Азии в организации туристических услуг. Туризм является важной отраслью экономики, способствующей формированию международного имиджа страны, увеличению валютных поступлений и обеспечению занятости населения. В ходе исследования проанализирован передовой опыт Японии, Южной Кореи, Сингапура, Малайзии, Таиланда и Китая в сфере организации туристических услуг. Особое внимание уделено качеству обслуживания, цифровым технологиям, маркетинговым стратегиям и развитию туристической инфраструктуры. Результаты исследования показали, что адаптация лучших практик азиатских стран способствует повышению качества туристических услуг и укреплению конкурентоспособности туристической отрасли.

Ключевые слова: туристические услуги, азиатский опыт, туристическая инфраструктура, качество обслуживания, туристический маркетинг, цифровой туризм, гостеприимство, туристический продукт, инновации, экономика туризма.

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of applying the experience of Asian countries in the provision of tourism services. Tourism is an important sector of the economy that contributes to enhancing a

country's international image, increasing foreign exchange earnings, and creating employment opportunities. The study analyzes the advanced practices of Japan, South Korea, Singapore, Malaysia, Thailand, and China in tourism service management. Particular attention is given to service quality, digital technologies, marketing strategies, and tourism infrastructure development. The findings indicate that adapting the best practices of Asian countries can significantly improve the quality of tourism services and strengthen the competitiveness of the tourism industry.

Keywords: tourism services, Asian experience, tourism infrastructure, service quality, tourism marketing, digital tourism, hospitality, tourism product, innovation, tourism economics.

Kirish. Turizm zamonaviy jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri bo‘lib, ko‘plab mamlakatlarning iqtisodiy o‘sishi, aholi bandligi va xalqaro integratsiyasida muhim rol o‘ynaydi. Turizm xizmatlarining sifati va samaradorligi mamlakatning turistik jozibadorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu sababli turizm xizmatlarini takomillashtirish va xalqaro tajribalarni o‘rganish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Osiyo mamlakatlari so‘nggi o‘n yilliklarda turizm sohasida ulkan yutuqlarga erishib, dunyoning eng mashhur turistik yo‘nalishlariga aylangan. Yaponiya, Janubiy Koreya, Singapur, Malayziya, Tailand va Xitoy turizm xizmatlarini tashkil etish, xizmat ko‘rsatish sifati va innovatsion yondashuvlarni joriy etish borasida katta tajriba to‘plagan.

O‘zbekiston ham boy tarixiy-madaniy merosi, noyob tabiiy resurslari va mehmondo‘stlik an’analari bilan xalqaro turizm bozorida muhim o‘rin egallash imkoniyatiga ega. Shu nuqtai nazardan Osiyo mamlakatlarining ilg‘or tajribalarini o‘rganish va milliy turizm tizimiga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar sharhi. Turizm xizmatlari va xalqaro turizm tajribalarini o‘rganish masalalari C. Cooper, J. Holloway, R. Mill, P. Kotler va boshqa olimlarning ilmiy tadqiqotlarida keng yoritilgan.

C. Cooper turizm xizmatlari sifatini turizm sanoati rivojlanishining asosiy omili sifatida baholaydi. J. Holloway esa turistik mahsulotni shakllantirishda xizmatlar sifati va mijozlar ehtiyojlarini qondirishning ahamiyatini ta’kidlaydi.

P. Kotler xizmatlar marketingi nazariyasida turizm xizmatlarini samarali targ‘ib qilish va iste’molchilar bilan uzoq muddatli munosabatlarni shakllantirish masalalariga alohida e’tibor qaratadi. Zamonaviy tadqiqotlarda raqamli texnologiyalar va innovatsion boshqaruv usullarining turizm xizmatlari sifatiga ta’siri keng o‘rganilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda qiyosiy tahlil, iqtisodiy-statistik tahlil, tizimli yondashuv va ilmiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Osiyo mamlakatlarining turizm xizmatlarini tashkil etish bo‘yicha tajribalari va ularning amaliy natijalari o‘rganildi.

Tadqiqot davomida xizmatlar sifati, mehmondo‘stlik, turizm marketingi, raqamli texnologiyalar va turistik infratuzilmani rivojlantirish bo‘yicha ilg‘or amaliyotlar tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar. Osiyo mamlakatlarining turizm sohasidagi muvaffaqiyatlarining asosiy omillaridan biri xizmat ko‘rsatish sifatining yuqori darajada tashkil etilganligidir. Yaponiya tajribasida mehmondo‘stlik madaniyati va mijozlarga individual yondashuv alohida o‘rin tutadi. Yaponiyada “Omotenashi” tamoyili asosida turistlarga samimiy va sifatli xizmat ko‘rsatish yo‘lga qo‘yilgan. Bu esa turistlarning qoniqish darajasini oshirish va ularning qayta tashrif buyurish ehtimolini kuchaytiradi.

Janubiy Koreya turizm xizmatlarini raqamlashtirish borasida ilg‘or tajribaga ega. Turistik obyektlar, mehmonxonalar va transport tizimlari yagona raqamli platformalar orqali boshqariladi. Mobil ilovalar yordamida turistlar bronlashtirish, navigatsiya va to‘lov xizmatlaridan foydalanish imkoniyatiga ega. Ushbu tajriba xizmat ko‘rsatish tezligi va qulayligini oshiradi.

Singapur turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo‘yicha Osiyoning yetakchi mamlakatlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatda zamonaviy aeroportlar, transport tizimi va turistik obyektlar turistlar uchun maksimal qulaylik yaratishga xizmat qiladi. Shuningdek, “aqlli turizm” konsepsiyasi asosida raqamli texnologiyalar keng qo‘llaniladi.

Malayziya tajribasida turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish muhim o‘rin tutadi. Mamlakatda ekologik turizm, tibbiy turizm, diniy turizm va madaniy turizm yo‘nalishlari birgalikda rivojlantirilgan. Bu esa turistlar oqimini yil davomida barqaror saqlash imkonini beradi.

Tailand turizm marketingi sohasida katta tajribaga ega. Mamlakat o‘zining milliy brendini shakllantirish va xalqaro reklama kampaniyalarini samarali tashkil etish orqali dunyodagi eng mashhur turistik yo‘nalishlardan biriga aylangan. Tailand tajribasi turistik xizmatlarni targ‘ib qilishda zamonaviy marketing vositalarining muhimligini ko‘rsatadi.

Xitoy turizmni rivojlantirishda davlat va xususiy sektor hamkorligini samarali yo‘lga qo‘ygan. Yirik turistik loyihalar, transport infratuzilmasi va tarixiy obyektlarni restavratsiya qilish bo‘yicha investitsiya dasturlari turizm sanoatining jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Osiyo mamlakatlari tajribasi shuni ko‘rsatadiki, turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari xizmatlar sifatini oshirish, raqamlashtirish, marketing faoliyatini kuchaytirish va infratuzilmani takomillashtirish bilan bog‘liqdir.

O‘zbekiston uchun ushbu tajribalarni qo‘llash turizm xizmatlari sifatini oshirish, turistlar oqimini ko‘paytirish va xalqaro turizm bozoridagi mavqeini mustahkamlash imkonini beradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarni joriy etish, xizmat ko‘rsatish madaniyatini rivojlantirish va turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari Osiyo mamlakatlari turizm xizmatlarini tashkil etish va rivojlantirish bo‘yicha boy tajribaga ega ekanligini ko‘rsatdi. Yaponiyaning xizmat ko‘rsatish madaniyati, Janubiy Koreyaning raqamli texnologiyalari, Singapurning zamonaviy infratuzilmasi, Malayziyaning diversifikatsiya tajribasi, Tailandning marketing strategiyalari va Xitoyning investitsion yondashuvlari turizm rivojlanishining samarali modellarini namoyish etadi.

Turizm xizmatlarini takomillashtirish maqsadida xizmat ko‘rsatish sifati bo‘yicha xalqaro standartlarni joriy etish, raqamli turizm platformalarini rivojlantirish va turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish zarur. Shuningdek, turizm marketingini kuchaytirish, milliy turistik brendni rivojlantirish va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, transport va logistika xizmatlarini yaxshilash hamda davlat-xususiy sheriklik asosida yangi turistik loyihalarni amalga oshirish sohaning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, Osiyo mamlakatlarining ilg‘or tajribalaridan samarali foydalanish turizm xizmatlari sifatini oshirish, turistlar oqimini ko‘paytirish va milliy turizm sanoatining xalqaro raqobatbardoshligini mustahkamlashning muhim omili hisoblanadi. Bu esa mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va aholi farovonligining oshishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туристика: Монография. – М.: Советский спорт, 2001. – 288 с.

2. Черненко В.А. Развитие культурно-познавательного туризма в Северо-Западном федеральном округе Российской Федерации / В.А. Черненко, Т.Ю. Колпащикова. – СПб. : Изд-во СПбГУСЭ, 2012. – 210 с.

3. Красная С.А. Культурный туризм (просветительская сущность и факторы развития): Автореф. дис. … канд. культурологии. – М., 2006. 26 с.

4. Лелина Е.И. Историко-культурный туризм в современном образовательном пространстве./ Е.И.Лелина, А.А.Тереханова //Альманах современной науки и образования, 2016. – №7. – С.56-63.

5. А.Ўлмасов, М.Шарифхўжаев. Иқтисодиёт назарияси. Т.: “Меҳнат” нашриёти 1995 й., 526-б., А.Ўлмасов, А.Ваҳобов. Иқтисодиёт назарияси. Т.: “Иқтисод ва молия” нашриёти 2014 й., 424-б.